

تشویق و تنبیه

تشویق و تنبیه

یکی از روشهای مهم در تربیت اسلامی روش **تشویق** است کما این که مسئله **تنبیه** نیز در تعلیم و تربیت اسلامی از جایگاه خاصی برخوردار است . اصولاً اساس کار انبیاء (ع) بر تبشیر و انذار قرار داشت . البته از نظر تربیت اسلامی تشویق و تبشیر مقدم و بیشتر بر تنبیه و انذار است . انسان ذاتاً تمایل دارد که مورد تشویق و تحسین قرار گیرد و باید از این تمایل که ریشه در گرایش کمال جودی انسان دارد در راه تربیت بهره برداری کرد . چه بسا یک آفرین و یک احسن ، فرد را به جنب و جوش وا داشته و او را به انجام کارهای پسندیده تشویق کند .

در آزمایشی که از عده ای دانش آموز به عمل آمد آنها را به چند گروه تقسیم کردند . گروهی که مورد تشویق قرار می گرفتند ، روز به روز پیشرفت می کردند ولی سایرگروهها (که مورد تشویق نبودند و یا ملامت می شدند) چنین نبودند.

در تشویق نکات زیر باید مراعات شود :

- عمل نیک شخص مورد تحسین قرار گیرد - نه شخص او
- علت تشویق معین شود
- فرد احساس کند که تشویق حق اوست
- تشویق صورت رشوه به خود نگیرد
- تشویق گاه به گاه باشد نه دائماً
- تشویق در حضور جمع انجام گیرد
- تشویق از حد لازم تجاوز نشود که سبب غرور و نامتعادل کردن توقعات می شود
- تشویق وسیله است و نباید تبدیل به هدف و غایت شود

- تشویق مناسب با سن ، متفاوت می شود .

.

تنبيه نیز یکی از روشهای تربیتی است که معمولاً مکاتب تربیتی دچار افراط و تفریط شده اند ولی مکتب اسلام در این زمینه در حد اعتدال و حد وسط را برگزیده است ژان ژاک رو سو معتقد است که در تربیت کودکان نیاز به تنبيه و مجازات نیست هربرت اپسنسو نیز بهترین وسیله تنبیهی را این می داند که فرد نتیجه کارهای خود را به طور طبیعی ببیند و از طرفی بعضی راه افراط را در پیش گرفته اند و تنبيه های زیانباری را در راه تربیت پیشنهاد می کنند ولی اسلام حد متعادل را پیشنهاد می کند . شخصی خدمت امیرالمؤمنین (ع) شکایت کرد که پسر (شلوغ و بی تربیتی) دارم . حضرت فرمود او را نزن ، با او قهر کن ولی قهر را طولانی کن و خلاصه اینکه اسلام تنبيه را رد نمی کند .

نکاتی که باید در تنبيه مورد توجه قرار گیرد :

- تنبيه بدنی تجویز نمی شود

- تنبيه آخرین روش تربیتی است

- در جمع اعمال نشود .

- علت تنبيه قبلاً کشف شده و طرف را متوجه آن نموده باشیم

- عمل بد متربی باید مورد تقبیح قرار گیرد نه شخصیت او

- از زیاده روی خود داری شود .

- در هنگام تنبيه خوب است دیگری واسطه شود تا تنبيه انجام نشود .

- تنبيه به صورت مضاعف نباشد (یعنی متربی هم از برنامه های مورد علاقه ی خود محروم شود و هم ملامت و سرزنش شود و ...)

جزوه تعلیم و تربیت رضا محمدی